

Asia: VN/2383/2024

Lausuntopyyntö ammattikorkeakoulujen rahoitusmallin uudistamista koskevista asetuseronnoksista

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

1. Asetuseronnoksen 12 §:ssä esitetään, että ammattikorkeakoululain 43 §:n 3 momentissa tarkoitettua perusrahoituksesta 95 prosenttia määräytyisi toiminnan laajuuden, laadun ja vaikuttavuuden perusteella ja 5 prosenttia muiden koulutuspolitiikan sekä tutkimus- ja kehittämisspolitiikan tavoitteiden perusteella (strategiaperusteinen rahoitus). Koulutuksen perusteella määräytyväksi rahoitusosuudeksi esitetään 75 % ja tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan perusteella määräytyväksi rahoitusosuudeksi 20 %.

Pidättekö esitettyä rahoitusperusteiden keskinäistä painoarvoa tarkoituksenmukaisena?

Kyllä

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 1:

Pidämme rahoitusperusteiden keskinäistä painoarvoa tarkoituksenmukaisena. Esitys lisää hieman ammattikorkeakouluissa tehtävän TKI-toiminnan painoarvoa nykyisestä painoarvosta (+1%). Tämä on perusteltua ammattikorkeakouluissa harjoitettavan soveltavan ja työelämälähtöisen TKI-toiminnan vaikuttavuuden parantamiseksi. Vastaavasti koulutuksen rahoituksen painoarvo hieman laskee (-1 %), mutta se on edelleen riittävä kattaen $\frac{3}{4}$ osaa koko ammattikorkeakoulutuksen rahoituksesta.

2. Koulutuksen rahoitusosuuteen (13 §) esitetään lisättäväksi rahoitusosuus, joka perustuu uusiin opiskelijoihin, jotka eivät ole aikaisemmin suorittaneet Suomen koulutusjärjestelmän mukaista korkeakoulututkintoa tai vastaanottaneet korkeakoulututkintoon johtavaa opiskelupaikkaa.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Ei

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 2:

Suhtaudumme kriittisesti tähän uuteen rahoitustekijään, koska sillä voi olla negatiivisia vaikutuksia työvoimapula-alojen työvoiman saatavuuteen. Työvoiman tarpeeseen ei voida vastata vain nuoriin

ikäluokkiin ja ensikertalaisiin panostamalla, vaan on tarjottava tosiasialliset uudelleen kouluttautumisen mahdollisuudet esimerkiksi alan vaihtajille. Laillistetut sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilöt päteväytyvät ammattiin pääsääntöisesti ammattikorkeakoulutuksen kautta. Pidämme parempana ratkaisuna nykyistä mallia, jossa ensimmäistä korkeakoulututkintoa suorittavan osuutta rahoitukseen ei huomioida. Suomen osaamistason nousuun voidaan vaikuttaa muillakin keinoilla, kuten sillä, että korkeakoulut varaavat tietyn osuuden aloituspaikoistaan ensimmäistä korkeakoulututkintoa suorittaville.

3. Strategiaperusteisen rahoituksen (14 §) määräytymisperusteita esitetään muutettavaksi siten, että siitä poistettaisiin valtioneuvoston korkeakoulu- ja tiedepoliittisia tavoitteita tukeva osuus (ns. ohjelmarahoitus). Jatkossa strategiarahoitus perustuisi korkeakoulun strategiaa ja uudistumista tukevaan osuuteen.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Kyllä

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 3:

Pidämme tarkoituksenmukaisena esitystä, jossa strategiarahoitus perustuisi jatkossa korkeakoulun strategiaa ja uudistumista tukevaan osuuteen. Muutoksella voidaan mahdollistaa korkeakoulujen profiloituminen ja vahvistaa keskinäistä yhteistyötä ja työnjakoa.

4. Muuta lausuttavaa valtioneuvoston asetusluonnokseen

-

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä

5. OKM asetuksen 1 §:ssä ja liitteessä esitetään koulutuksen rahoitusosuuden laskentakriteereiksi ja niiden painoarvoiksi seuraavia:

- 1. Ammattikorkeakoulussa aloittaneiden uusien ensikertaisten opiskelijoiden lukumäärä 3 %**
- 2. Ammattikorkeakoulussa suoritettujen ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärä 56 %**
- 3. Avoimessa ammattikorkeakouluopetuksessa, erillisinä opintoina, maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa ja erikoistumiskoulutuksessa suoritettujen opintopisteiden yhteismäärä 5 %**
- 4. Ammatillisen opettajankoulutuksen opintokokonaisuuden suorittaneiden lukumäärä 2 %**
- 5. Korkeakoulujen välisten yhteistyösopimusten perusteella suoritettujen opintopisteiden määrä 1 %**
- 6. Valtakunnallisen opiskelijapalautekyselyn vastauspisteiden yhteismäärä 3 %**
- 7. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden työllisten määrä Suomessa vuosi valmistumisen jälkeen 2 %**
- 8. Valtakunnallisen uraseurantakyselyn vastauspisteiden yhteismäärä 3 %**

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Ei

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 5:

Suoritusperusteinen rahoitusmalli kannustaa opintojen tavoitteelliseen etenemiseen, mutta se ei saa johtaa tutkintotuotantoon ilman laadunvalvontaa. Opetussuunnitelman oppimistavoitteet tulee saavuttaa jokaisen opiskelijan kohdalla. Pidämme epätarkoituksenmukaisena ehdotusta ammattikorkeakoulun rahoitusosuuksien laskentakriteereissä kohtia, jotka koskevat ensikertalaisten opiskelijoiden rahoitusosuutta sekä jatkuvan oppimisen (avoin ammattikorkeakoulutus, erilliset opinnot, maahanmuuttajien valmentava koulutus ja erikoistumiskoulutus) rahoitusosuutta. Tarkemmat perustelut jäljempänä.

6. Uusien ensikertaisten opiskelijoiden lukumäärää koskevan uuden laskentakriteerin painoarvo olisi 3 %.

Tämä toteutettaisiin siirtona avoimessa ammattikorkeakouluopetuksessa, maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa, erillisinä opintoina ja erikoistumiskoulutuksessa suoritettuja opintopisteitä koskevasta rahoitustekijästä, jonka painoarvo olisi esityksen mukaan 5 % (nykyisin 8 %).

Uusien esikertaisten opiskelijoiden lukumäärää koskevan laskenta suoritettaisiin viimeisen käytettävissä olevan vuoden (kesäkuun tilanne) toteutuman perusteella.

Pidättekö ehdotusta uudesta rahoitustekijästä tarkoituksenmukaisena?

Ei

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 6:

Pidämme ehdotusta ensikertalaisten opiskelijoiden uudesta rahoitustekijästä huonona kohdan kaksi (2) vastauksemme perusteella. Lisäksi näemme, että ensikertalaisten rahoitusosuuden siirto jatkuvan oppimisen rahoitusosuuden heikkenemisen kustannuksella on huono ratkaisu. Uudistuva työelämä ja osaamisvaatimusten kasvu edellyttävät myös ammattikorkeakoululta jatkuvan oppimisen koulutustarjonnan vahvistamista. Tämän tulee näkyä myös ammattikorkeakoulujen rahoituksessa. Nyt esitetty rahoitusmalli ei tue riittävästi jatkuvan oppimisen roolia osaamisen kehittämisessä, koska ko. rahoitusosuutta esitetään vähennettäväksi 3 % yksiköllä nykyiseen verrattuna.

7. Ammattikorkeakoulussa kalenterivuonna suoritettujen ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärä - rahoitustekijän painoarvon esitetään pysyvän ennallaan. Rahoitustekijän laskentaan esitetään tarkennuksia:

- **Ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärää painotettaessa tutkinnon suorittamisaikaa ja toisen saman tasoisen tutkinnon suorittamista koskeviin kertoiimiin esitetään muutoksia. Momentin mukaan tutkintojen lukumäärää laskettaessa ammattikorkeakoululain 14 §:ssä tarkoitetussa tavoitteellisessa suorittamisajassa suoritettujen tutkintojen lukumäärää painotettaisiin kertoimella 1,8 (nykyisin 1,5).**

- Jos tutkinnon suorittanut on aiemmin suorittanut suomalaisessa korkeakoulussa alemman korkeakoulututkinnon tai ammattikorkeakoulututkinnon, toista tutkintoa painotettaisiin lisäksi kertoimella 0,5 (nykyisin 0,7). Muut laskennan kertoimet pysyisivät ennallaan.
- Teknisenä muutoksena kerroinluokan 1 tutkintoja ei enää jatkossa listattaisi asetuksen liitteessä vaan ryhmään C (kerroin 1) sisältyisivät kaikki sellaiset tutkinnot, jotka eivät sisälly A (kerroin 3) tai B (kerroin 1,75). Muutos ei vaikuttaisi korkeakoulujen välisiin rahoitussuhteisiin, mutta sillä vältettäisiin tarpeeton asetusmuutos sopimuskauden aikana, mikäli käyttöön otetaan uusi tutkintonimike, joka ei sijoitu ryhmiin A tai B.
- Artenomi (AMK) -tutkinto nostettaisiin samaan kerroinluokkaan 1,75 muotoilija (AMK) -tutkinnon kanssa. Muihin kerroinluokkiin ei esitetä muutoksia.

Pidättekö ehdotusta tavoiteaikakertoimen nostamisesta (1,8) tarkoituksenmukaisena?

Kyllä

Pidättekö ehdotusta toisen saman tasoisen tutkinnon kertoimen pienentämisestä (0,5) tarkoituksenmukaisena?

Ei

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 7:

On hyvä, että rahoitus kannustaa opintojen suorittamiseen tavoiteajassa. Samanaikaisesti on kuitenkin tärkeää panostaa aidosti siihen, että opiskelijoilla on tosiasialliset edellytykset suoriutua koulutuksesta suunnitelmallisesti, tavoiteajan puitteissa ja oppimistavoitteet täyttyvät. On huomioitava myös ammattipätevyysdirektiivin vaatimukset koulutuksen kestosta. Vaatimukset edellyttävät ammattikorkeakoululta panostuksia tarvittavaan oppimisen tukeen. Nykyisessä rahoitusmallissa huomioidaan jo riittävästi aiemman samantasoisien tutkinnon matalampi tutkinnonkerroin (nykyisin 0,7). Sitä ei tule mielestämme nykyisestä enää laskea, jotta työikäisen väestön osaamisen kehittäminen turvataan tulevaisuudessa myös tutkintokoulutusten näkökulmasta.

8. Rahoituslaskennassa avoimen opintopisteistä huomioitaisiin vain ne, joiden tekijällä suomalainen henkilötunnus.

Rajaus edellyttää tiedonkeruumuutoksia ja se tulisi voimaan v. 2024 suoritetuista opintopisteistä alkaen.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Ei kantaa

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 8:

Ehdotus saattaa vahvistaa työvoiman osaamisen kehittämistä ja kasvattaa Suomalaisen työelämän osaamishyötyä. Aikaan ja paikkaan sitomattomat digitaaliset massaopinnot eli ns. MOOC-opinnot tulevat todennäköisesti lisääntymään. Niissä suorittamisen motiivit ovat globaalisti moninaiset eivätkä välttämättä tue suomalaisen työmarkkinaa kohdistuvan osaamisen vahvistumista. Toisaalta tulisi täysimääräisesti mahdollistaa kansainvälisten osaajien pätevyitysoopinnot Suomeen mm. kielitaitoon tai tulevaan ammattiin liittyvien avointen opintojen kautta. Nämä voivat tapahtua

ennen varsinaista tutkinto-opiskelua. Nämä näkökulmat eivät ole tässä rahoitustekijässä täysin selviä, jonka vuoksi emme halua ottaa tähän asiaan selkeää kantaa. Ehdotettu muutos ei mielestämme kuitenkaan saa kaventaa korkeakoulujen arvopohjaa avoimuuden ja kansainvälisyyden toteutumisen näkökulmasta. Muutos ei myöskään voi estää kansainvälisten opiskelijoiden osallistumista avoimen opintoihin.

9. OKM asetuksen 2 §:ssä ja sen liitteessä esitetään tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitusosuuden laskentakriteerien tekijöiksi ja painoarvoiksi:

1. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan ulkopuolinen rahoitus 12 %
2. Suoritettujen ylempien ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärä 6 %
3. Julkaisujen, julkisen taiteellisen ja taideteollisen tuotannon, audiovisuaalisten aineistojen sekä tieto- ja viestintätekniisten ohjelmien lukumäärä 2 %

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Kyllä

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 9:

-

10. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan ulkopuolista rahoitusta koskevan laskentakriteerin painoarvoa ehdotetaan nostettavaksi 12 %:iin (nykyisin 11 %).

AMK-profiloitumisrahoitus (10 miljoonaa euroa) siirrettäisiin osaksi laskennallista rahoitusta, mistä johtuen TKI-rahoitustoiminnan osuutta tulee nostaa. Nosto toteutettaisiin laskemalla työllistymistä 1 vuosi valmistumisen jälkeen koskevan laskentakriteerin prosenttiosuutta 2 %:iin (nykyisin 3 %).

Pidättekö ulkopuolista rahoitusta koskevan laskentakriteerin painoarvon nostamista tarkoituksenmukaisena?

Kyllä

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 10:

Mielestämme on tärkeää, että ammattikorkeakoulun TKI-intensiivisyyttä vahvistetaan nostamalla ulkopuolisen TKI-rahoituksen painokerrointa yhdellä prosenttiyksiköllä (+1 %). Pidämme kuitenkin epätarkoituksenmukaisena sitä, että tämä painokerroin vahvistuu rahoitusmallissa työllisyyttä kuvaavan painokertoimen kustannuksella. Ammattikorkeakoulun yksi keskeinen tehtävä on vastata koulutuksesta, jolla työllistytään koulutusta vastaavaan ammattiin. Tämä korostuu aloilla, joiden pätevyysvaatimuksista säädellään ja tähän tulee ammattikorkeakouluja myös kannustaa. Siksi pidämme epätarkoituksenmukaisena laskea työllistyminen (työlliset 1 vuosi valmistumisen jälkeen) rahoitustekijän painokerrointa 2 %:iin (nykyisin 3 %). Ehdotamme, että ulkopuolisen TKI-rahoituksen nosto tapahtuisi vähentämällä yhdellä prosenttiyksiköllä suoritettujen AMK-tutkintojen painokerrointa. Muutoksen jälkeenkin ammattikorkeakoulun rahoitusmallin suorituspainotteisuus säilytetään.

11. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan ulkopuolista rahoitusta koskevan laskentakriteerin laskentaan esitetään muutoksia. Ulkopuolisesta rahoituksesta painotettaisiin kertoimella 1,3 niitä rahoituksia, jotka on ilmoitettu seuraavissa opetus- ja kulttuuriministeriön tutkimusrahoitusta koskevan tiedonkeruun luokissa:

1. suoraan Euroopan unionilta tuleva puiteohjelmarahoitus tai muu laadullisesti kilpailtu EU-rahoitus;
2. muu EU-rahoitus;
3. ulkomaiset rahastot ja säätiöt;
4. kansainväliset järjestöt;
5. muu ulkomainen rahoitus;
6. kotimaiset yritykset;
7. ulkomaiset yritykset.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Kyllä

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 11:

-

12. Julkaisutiedonkeruun luokkien laskentaan rahoituksessa ehdotetaan muutoksia. Luokkiin E1-E3, F ja I kuuluvien julkaisujen lukumäärää painotettaisiin kertoimella 0,4. Luokat E1-E3, F ja I ovat:

- yleistajuiset artikkelit lehdessä tai kokoomateoksessa sekä yleistajuiset blogikirjoitukset (E1);
- yleistajuiset monografiat sekä vertaisarvioimattomat tieteelliset erillisteokset (E2);
- yleistajuiset toimitustyöt (E3);
- julkinen taiteellinen ja taideteollinen toiminta (F);
- audiovisuaaliset aineistot ja tieto- ja viestintätekniiset ohjelmat (I).

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Kyllä

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 12:

-

13. Korkeakoulujen vuosien 2025 ja 2026 rahoituksen laskentaan esitetään sisällytettäväksi muutosrajoitin.

Korkeakoulun rahoitus, joka ei sisällä strategiaperusteista rahoitusosuutta voisi vähentyä yhteensä enintään 3 prosenttia verrattuna edellisen vuoden rahoituksen tasoon, joka on suhteutettu rahoitusvuonna käytettävissä olevaan laskennalliseen rahoitukseen. Rajauksen laskennasta aiheutuva mahdollinen alijäämä jaettaisiin korkeakoulusektoreittain korkeakoulujen kesken niiden rahoituksen suhteessa. Vastaava rajoitin oli voimassa vuosina 2021-2022.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Kyllä

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 13:

Pidämme muutosrajoittimen käyttöönottoa perusteltuna, koska se vähentää ammattikorkeakoulukohtaisen rahoituksen tason vaihtelun korkeintaan 3 % yksikköön. Tämä helpottaa ammattikorkeakoulujen strategista suunnittelua asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Muuta lausuttavaa ehdotuksesta

14. Arvionne ehdotuskokonaisuuden vaikutuksista korkeakouluille, korkeakoulujärjestelmälle ja yhteiskunnalle

Vaikutukset ammattikorkeakouluille, suomalaisille työmarkkinoille sekä yhteiskunnalle ovat oikeansuuntaisia, mikäli esittämämme perustelut ammattikorkeakoulun rahoitusmallin uudistamiseksi huomioidaan.

15. Mahdolliset muut huomiot ehdotuskokonaisuudesta tai asetusluonnoksista

-

Muuta lausuttavaa työryhmän ehdotuksista

16. Työryhmä teki myös ehdotuksia, joita ei säädetä asetuksilla. Näitä olivat mm.:

- Yliopisto- ja ammattikorkeakoululait mahdollistavat sen, että OKM voi myöntää korkeakouluille myös tuloksellisuusrahoitusta korkeakoulun tuloksellisen toiminnan perusteella. Työryhmä ehdotti, että laskennallisen rahoitusmallin ulkopuolella otettaisiin käyttöön korkeakoulujen kesken kohdennettava erillinen kannustepalkkio vaikeammin mitattavien toimien kohdalle (esimerkiksi työ- ja opiskeluhuvinointi, johtaminen, sidosryhmäyhteistyö). Kannustepalkkiota ei välttämättä kohdennettaisi joka vuosi. Tarkasteltavat teemat voisivat myös vaihdella vuosittain.
- Työryhmä katsoi, että tarvitaan syvällisempää tarkastelua isoista järjestelmätason muutostarpeista, sitä tukevista rahoitus- ja ohjauskäytänteistä sekä tarvetta uudistamisen tutkimukselliseen tukeen. Tutkimus- ja arviointitietoa hyödyntävä valmistelu tulisi käynnistää mahdollisimman pian.

Mahdolliset huomiot työryhmän esittämistä muista ehdotuksista:

Työryhmän muut ehdotukset korkeakoulujen rahoitukseen ovat mielestämme perusteltuja, koska kannustepalkkiot ohjaisivat osaltaan korkeakouluja panostamaan mm. opiskelijahuvinointiin, johtamiseen tai sidosryhmätyöskentelyn vahvistamiseen.

Kurtti Juha
Tehy ry - Ammatillinen edunvalvonta